

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2442/2015
10.02.2016 године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Миломира Николића, председника већа Слађане Накић Момировић, Марине Говедарица, Љубице Милутиновић и Биљане Драгојевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца Г.Љ. из села Т., чији је пуномоћник С.А., адвокат из Н., против туженог Ж.С., АД Б., Организациона јединица из Н., ради исплате разлике зараде за рад у сменама, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1823/15 од 02.09.2015. године, на седници одржаној 10.02.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1823/15 од 02.09.2015. године, као изузетно дозвољеној ревизији.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 1823/15 од 02.09.2015. године и пресуда Основног суда у Нишу П1 2545/2014 од 02.04.2015. године, тако што се усваја као основан тужбени захтев тужиоца Г.Љ. из села Т. и обавезује тужени Ж.С., АД Б., Организациона јединица из Н. да исплати тужиоцу на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама и то, за:

- април 2012. године, износ од 5.410,70 динара,
- мај 2012. године, износ од 5.512,56 динара,
- јун 2012. године, износ од 3.077,14 динара,
- јул 2012. године, износ од 1.968,48 динара,

- август 2012. године, износ од 5.512,56 динара,
- септембар 2012. године, износ од 5.512,56 динара,
- октобар 2012. године, износ од 4.284,50 динара,
- новембар 2012. године, износ од 931,84 динара, и
- децембар 2012. године, износ од 4.820,60 динара, све са законском затезном каматом, почев од 15. у текућем месецу за претходни месец па до коначне исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да накнади тужиоцу трошкове поступка по редовном и ванредном правном леку у укупном износу од 47.668,6632 динара.

Образложење

Основни суд у Нишу, пресудом П1 2545/2014 од 02.04.2015. године, одбио је као неоснован тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужени да плати тужиоцу на име разлике између исплаћене и припадајуће накнаде зараде за рад у сменама и то, за: април 2012. године, износ од 5.410,70 динара, за мај 2012. године, износ од 5.512,56 динара, за јун 2012. године, износ од 3.077,14 динара, за јул 2012. године, износ од 1.968,48 динара, за август 2012. године, износ од 5.512,56 динара, за септембар 2012. године, износ од 5.512,56 динара, за октобар 2012. године, износ од 4.284,50 динара, за новембар 2012. године, износ од 931,84 динара и за децембар 2012. године, износ од 4.820,60 динара, са законском затезном каматом почев од 15. у текућем месецу за претходни месец па до коначне исплате, код сваке појединачне исплате (став први изреке). Обавезао је туженог да накнади тужиоцу трошкове поступка у износу од 75.627,00 динара, са законском затезном каматом на износ од 59.000,00 динара, од дана пресуђења па до коначне исплате (став други изреке).

Апелациони суд у Нишу, пресудом Гж1 1823/15 од 02.09.2015. године, одбио је као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Основног суда у Нишу П1 2545/14 од 02.04.2015. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, услед потребе за разматрањем правних питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је на основу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласни РС“, број 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14), а у вези члана 23. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 55/14), оценио да је ради уједначавања судске праксе, ревизија тужиоца изузетно дозвољена, с обзиром на став Врховног касационог суда изражен у пресуди Рев2 806/2014 од 05.11.2014. године.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, па је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности, на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време. Тужилац је на основу уговора о раду од 05.03.2003. године, обављао код туженог послове маневристе у Секцији за СТП Н., станица П., са зарадом по коефицијенту од 1,81, док је на основу анекса број 2 од 13.09.2010. године, обављао исте послове и коефицијент износио 2,05. Уговором о раду је прописано да запослени има право на зараду, зараду на основу остварених резултата рада, увећану зараду, накнаду зараде и друга примања у складу са законом и колективним уговором. Зарада тужиоцу у периоду од 01.12.2009. године до 05.03.2012. године, када је радио на радном месту маневристе по моделу 12/24 и 12/48, а од 06.03.2012. године до 31.12.2012. године, на радном месту чистач скретница по моделу 12/36, била увећана за 4% за рад у турнусима и

сменама. У току поступка правноснажно је пресуђено за део захтева у периоду од децембра 2009. године до марта 2012. године, када је тужилац радио по моделу 12/24 и 12/48. Тужилац је определио захтев према налазу и мишљењу вештака.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца, ради исплате на име разлике између исплаћене и припадајуће зараде у периоду од априла 2012. године до децембра 2012. године.

Другостепени суд је закључио да у конкретном случају, послови које је тужилац обављао у спорном периоду нису били организовани у три смене, нити је исти у спорном периоду радио по сменама континуирано, већ је радио по моделу радног времена 12/36, односно непрекидно је радио 12 сати, а 36 сати одмарао, у ком случају нема сменског рада, нити измене смена, те да тужиоцу за спорни период не припада право на тражену разлику зараде на основу рада у сменама, због чега је неоснован тужбени захтев тужиоца.

Овакав закључак се не може прихватити као правилан, због чега се основано у ревизији указује на погрешну примену материјалног права, на који законски разлог овај суд пази и по службеној дужности на основу члана 408. ЗПП.

Одредбом члана 65. став 1. тачка 4. Колективног уговора ЈП Ж.С. ("Службени гласник РС" бр. 84/02...46/2011) прописано је да запослени има право на увећану зараду, за рад у сменама и турнусу у висини од 2% од основне зараде, а тачком 5. овог члана, да рад у турнусу за запослене који непосредно учествују у вршењу железничког саобраћаја у висини 4% од основне зараде.

Одредбом члана 108. став 1. тачка 2. Закона о раду („Службени гласник РС“ 24/05, 61/2005 и 54/09) прописано је да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и то за рад ноћу и рад у сменама, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде - најмање 26% од основице.

Одредбама члана 80. став 1. и 2. Закона о безбедности у железничком саобраћају („Службени лист СРЈ“, број 60/98 и 36/99, "Службени гласник РС" бр. 101/05), прописано је да укупно радно време возног или станичног особља износи 40 часова у седмици. Изузетно од одредбе става 1. овог члана укупно радно време возног или станичног особља може за одређени период трајати дуже од 40 часова у седмици, под условима утврђеним општим актом, односно колективним уговором Железничко-транспортног предузећа, с тим да радно време у просеку у току године не буде дуже од 40 часова седмично. Одредбом члана 81. став 1. овог закона, да, укупно трајање смене возног или станичног особља износи највише 12 часова. Према члану 83. овог закона, укупно трајање смене железничких радника из члана 81. закона изузетно се може продужити за највише 4 часа у току једне смене у прописаним случајевима, с тим да рад дужи од пуног радног времена не може трајати дуже од 10 часова у радној седмици по раднику.

Упутством о организацији и евиденцији радног времена код туженог бр.300/2003-6 од 13.01.2003. године, предвиђено је да је турнус рад у сменама где се послови непрекидно обављају током свих 24 сата дневно. Чланом 7. Упутства је предвиђено да у зависности од потребе процеса рада распоред радног времена може да се одреди тако да запослени ради, између осталог, и у турнусу са сменама које се непрекидно смењују и сменама које се смењују са прекидима. Овим

упутством је такође предвиђено да запосленима који раде у турнусу, смене трају 12 или 8 часова.

Из директиве ЕУ 2003/88/ЕЦ прописано је да је сменски рад дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран) изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дана или ноћи; да се турнус у свом језичком значењу изједначава са сменским радом.

Из наведеног произилази да када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу се онда ради о сменском раду, а не о прерасподели радног времена. Између сменског рада и прерасподеле радног времена постоје суштинске разлике. Прерасподела радног времена се врши кад то захтева природа делатности, организација рада, боље коришћење средстава рада, рационалније коришћење радног времена и извршавања одређеног посла у утврђеним роковима (члан 57. Закона о раду). Природа делатности је разлог за прерасподелу код сезонских послова (грађевинарство, туризам, производња топлотне енергије, пољопривреда, шумарство и друге области рада у којима постоје периоди појачане активности у сезони или мање активности (вансезона). Организација рада може бити разлог за прерасподелу код повећаног обима посла (изненадног или неочекиваног), што у конкретном случају не стоји. Боље коришћење или рационалније коришћење радног времена или извршења одређених послова у утврђеним роковима нису разлози који би код делатности железнице указивали да се ради о прерасподели радног времена.

У конкретном случају се ради о сменском раду, а не о прерасподели радног времена. У спорном периоду радно време тужиоца се одвија према постојећем распореду по принципу 12/36 односно тужилац је непрекидно радио 12 сати и 36 сати одмарао. Тужени је исплаћивао тужиоцу проценат увећања основне зараде од 4%, из чега произилази да је тужени делимично признао сменски рад у општем акту, јер тужиоцу исплаћено је увећање зараде на основу сменског рада 4% од основне зараде. Стога, како је тужилац у спорном периоду обављао рад у сменама, без обзира да ли се користи термин турнус или смена, тужиоцу на име увећања зараде за рад у сменама припада новчана сума од 22% од основне зараде, као разлике до 26%.

Дакле, како тужилац потражује исплату разлике између исплаћене припадајуће зараде у периоду од априла 2012. године до децембра 2012. године, то овај суд налази да му тражена разлика припада, због чега је ради правилне примене материјалног права преиначио другостепену и првостепену пресуду и усвојио као основан тужбени захтев тужиоца.

Врховни касациони суд је полазећи од висине новчаног потраживања као главног захтева, досуђеног овом пресудом у укупном износу од 37.030,94 динара и опредељених трошкова у жалби и ревизији и то: на име састава жалбе у износу од 12.000,00 динара и судске таксе по таксној тарифи и на име састава ревизије у износу од 12.000,00 динара и судске таксе по таксној тарифи обавезао туженог да поред трошкова који су досуђени првостепеном пресудом, накнади тужиоцу и трошкове поступка по жалби и ревизији у укупном износу од 47.668,6632 динара и то на име састава жалбе и ревизије у износу од по 12.000,00 динара на основу тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Сл. гласник РС“, број

121/12) и на име таксе на жалбу и пресуду по жалби у износу од по 3.381,2376 динара, таксе на ревизију у износу од 6.762,4752 динара и таксе на пресуду по ревизији у износу од 10.143,7128 динара, на основу Закона о судским таксама („Сл. гласник РС“, број 28/94, са изменама и допунама), и одредби члана 153. и 154. ЗПП, а у вези одредбе члана 165. став 2. ЗПП.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредби члана 404. и 416. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Миломир Николић,с.р.**